

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:İKİNCİ BÖLÜM
KARAR

OKAN TALAY BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/31717

Karar Tarihi : 12/3/2025

Başkan : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR

Raportör : Mehmet Yavuz YAŞAR

Başvurucu : Okan TALAY

Vekili : Av. Büşra YANLIÇ

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, uğranılan zararın tazmin edilmesi talebiyle açılan tam yargı davasında uyuşmazlığın esasına etkili iddiaların karşılanmaksızın karar verilmesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

A. Bireysel Başvurudan Önceki Süreç

2. Eyüpsultan Belediyesi yetki sınırlarında yer alan Kurtkemerî mesire yeri, İstanbul Şişli Vakfı (Vakıf) ile İstanbul Çevre ve Orman İl Müdürlüğü arasında imzalanan 21/4/2006 tarihli sözleşme ile 19 yıllığına Vakfa kiralanmıştır. 1/4/2018 tarihinde Vakıf ile A.B.A. isimli şahıs arasında paintball faaliyeti kapsamında hizmet satın alma ve işletme sözleşmesi imzalanmıştır. Kiralanan bu mesire alanında Vakıf iktisadi işletmesi, F. K. Macera Parkı adıyla faaliyetlerine başlamıştır.

3. Vakfa, faaliyetleri ile ilgili Eyüpsultan Kaymakamlığına gıda ve yem işletmelerini kapsayan işletme kayıt belgesi verildiği görülmüş ancak herhangi bir ruhsat bilgisine rastlanmamıştır.

B. Bireysel Başvuru Süreci

4. 15/6/2018 tarihinde Kurtkemerî mesire yerindeki Macera Parkı'nda oynanan paintball oyunu bittikten sonra oyuncuların birinin (H.Y.) silahının ateş alması nedeniyle başvuru gözünden yaralanmıştır. Yaşanan kaza sonucu başvuru sol gözünde kalıcı körlük oluşmuş ve %32 oranında maluliyet meydana gelmiştir.

5. Başvurucu 24/9/2018 tarihinde, olay ile ilgili olarak Vakfa ve Macera Parkı işletmesine hitaben İstanbul 2. Tüketici Mahkemesinde (Tüketici Mahkemesi) 2018/559 esas sayısında tazminat davası açmıştır. Başvurucu; dava dilekçesinde davalı işletme tarafından kendilerine paintball ekipmanları verildiğini ancak oynayacak olanlara gerekli güvenlik talimatlarının anlatılmadığını, ayrıca kaskın çıkarılmasının sonuçlarının ne denli tehlikeli olabileceğinin söylendiğini ve kaza durumunda ortaya çıkan sorumluluğun işletmeden alınıp oyunculara yükletildiğinin belirtildiği taahhütname imzalandığını, pis, tozlu ve ter kokan kaskların oynayanların görüş açılarını fazlasıyla azaltıp bu durumun oyun esnasında pek çok kez tehlikeye neden olduğunu ileri sürmüştür. Oyun bittikten sonra kafasındaki pis ve tozlu kaskı çıkarmak zorunda kaldığını, o sırada silahın emniyet kilidinin açık olup olmadığını kontrol etmekte olan akrabası H.Y.nin elindeki silahın patladığını ve gözünden yaralandığını iddia etmiştir. Tüketici Mahkemesi uyuşmazlığın çözümü için bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermiştir.

6. Başvurucu; Gençlik ve Spor Bakanlığının (İdare) kazanın meydana geldiği Macera Parkında gerekli denetlemeleri gerçekleştirmediği, paintball sektöründe faaliyet gösterecek işyerlerine yönelik yasal düzenlemeleri yapmadığı, bu nedenle hizmetin kötü ve geç işlemesine sebep olduğundan bahisle ortaya çıkan zararın tazmini istemiyle 14/6/2019 tarihli dilekçe ile İdareye başvurmuştur. Başvurunun altmış gün içinde cevap verilmeyerek zımnen reddedilmesi üzerine başvurucu, gözünde kalıcı körlük oluşması nedeniyle uğradığı zarara karşılık olarak fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 1.000 TL maddi ve 60.000 TL manevi tazminatın olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile ödenmesine karar verilmesi istemiyle 16/10/2019 tarihinde dava açmıştır. Başvurucu; dava dilekçesinde söz konusu işletmenin macera parkı/paintball alanı kapsamında bir ruhsatının olmadığını, tesis içinde revir, sağlık personeli bulunmadığını, idari hizmetin geç ve kötü işlemesi neticesinde belki de çok basit bir müdahale ile giderilebilecek bir kaza geçirebilecekken bir gözünde kalıcı körlük meydana geldiğini, evli ve bir çocuklu olup ailesine bakmakla yükümlü olduğunu, olaydan önce motorlu kurye olarak çalıştığını, bir gözünde kalıcı körlük varken aynı pozisyonda bir daha çalışmayacağını, buna göre oluşan zararlar ilgili olarak bilirkişi incelemesi yapılarak karar verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Uyuşmazlığı inceleyen İstanbul 7. İdare Mahkemesi (Mahkeme) 30/10/2020 tarihinde davanın reddine karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Bu durumda, İstanbul 2. Tüketici Mahkemesinin 2018/559 esas[a] sayılı dosyasında alınan bilirkişi raporu ile dosyadaki diğer bilgi ve belgeler bir bütün olarak irdelendiğinde, olayın ruhsatsız ve kaçak olarak işletilen paintball sahasında davacının başka bir oyuncunun silahındaki mermi ile yaralanması şeklinde gerçekleştiği, adli yargı nezdinde işletme sahiplerine karşı açılan davada alınan bilirkişi raporu ile olayda işletme sahibinin %70 ve alt yüklenicisinin ise %30 oranında kusurlu bulunduğu belirlenerek zararın işletme sahiplerinin kusuru nedeniyle oluştuğuna işaret edildiği ve davalı idareye herhangi bir kusur atfedilmediği, dosya içeriğinde davalı idareye olayla ilgili olarak kusur atfedilmesini gerektirecek herhangi bir bilgi, belge veya delilin de mevcut olmadığı ve davacının uğradığı zararın oyun oynanan sahayı işleten işletme sahiplerinin gerekli önlemleri almaması nedeniyle yaşanan kaza sonucunda ortaya çıktığı anlaşıldığından, gerçekleşen olay sonucu oluştuğu ileri sürülen zararda davalı idareye yöneltililebilecek herhangi bir hizmet kusuru hali bulunmadığı gibi davalı idarenin kusursuz sorumluluğunu gerektirecek koşulların da mevcut olmadığı, bu kapsamda davacının maddi ve manevi tazminat taleplerinin reddi gerektiği sonucuna varılmıştır."

7. Başvurucu, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; istinaf dilekçesinde adli yargıda görülmekte olan davada alınan bilirkişi raporunun dava dışı işletmecilerin kusur

oranlarıyla ilgili olduğunu, İdarenin hizmet kusuru bakımından hükme esas alınabilecek nitelikte olmadığını iddia etmiştir. Ayrıca İdarenin hizmet kusuru nedeniyle sorumluluğunun tespiti için bu dosya kapsamında da oluşan zarar yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılması gerektiğini vurgulamıştır. İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 9. Dava Dairesi (Daire) 20/4/2021 tarihinde verdiği kararla istinaf başvurusuna konu kararın hukuka ve usule uygun olduğu, kararın kaldırılmasını gerektirecek yasal bir sebep bulunmadığı tespitiyle istinaf başvurusunun reddine kesin olarak karar vermiştir.

8. Nihai karar 28/4/2021 tarihinde başvurucuya tebliğ edilmiş, başvurucu 25/5/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

C. Bireysel Başvurudan Sonraki Süreç

9. Başvurucunun adli yargıda açtığı davayla ilgili olarak Tüketici Mahkemesi yaptığı yargılamada 23/2/2023 tarihli kararla davanın maddi tazminat talebinin kabulüyle 957.314,04 TL'nin olay tarihinden itibaren işletilecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsiline ve başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Tüketici Mahkemesi, manevi tazminat talebinin ise kısmen kabulü ile 51.000 TL manevi tazminatın yine olay tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalılardan müştereken ve müteselsilen tahsili ile başvurucuya ödenmesine karar vermiştir. Tüketici Mahkemesi karar gerekçesinde, dosya kapsamındaki tanık beyanları uyarınca kusur durumunun tespiti için bilirkişi raporu alındığını belirtmiştir. Raporda işletme izin kaydı, yeterlilik belgesi, paintball hakem belgesi, paintball antrenör belgesi yükümlülüklerini yerine getirmeyen, işletme ile yüklenici arasında akdedilen 1/4/2018 tarihli hizmet satın alma sözleşmesi uyarınca uluslararası standartlarda ve ulusal standartlara uygun olarak paintball tesisinin yapılması ve sonrasında işletilmesi ile ilgili denetim görevini yerine getirmeyen ve bu spor için gerekli organizasyonu kurmayan Vakıf iktisadi işletmesinin ağır kusurlu olduğu tespit edilmiştir. Tüketici Mahkemesi, kararda hizmet satın alma sözleşmesinde de belirtildiği üzere yüklenici A.B.A.'nın paintball sahasını fiili olarak işleten ve oyun organizasyonlarını yapan kişi olarak gerekli tedbirleri almadığından kusurlu olduğu kanaatine vardığını belirtmiştir. Bununla birlikte kazaya neden olan H.Y.'nin müsabaka bittikten sonra oyun alanını terk etmeden kendisi ve yanındakiler kasksız olduğu esnada elindeki silahı tutarken özenli ve tedbirli olmadığından kusurlu görüldüğünü, başvurucunun da oyun esnasında olmasa da oyun bittikten sonra oyun sahası içinde yer alan güvenlik alanında paintball oynayan kişi olarak kaskı çıkardığından ve can güvenliği bakımından özenli ve tedbirli olmadığından kusurlu olduğunu vurgulamıştır. Tüketici Mahkemesi bu tespitler sonucunda davalı Vakıf iktisadi işletmesinin olayda %70 kusurlu Macera Parkı işletmesinin ise %15 kusurlu olduğunu, başvurucunun oyun esnasında olmasa da oyun bittikten sonra oyun sahası içinde yer alan güvenlik alanında kaskını çıkardığı için %10 kusurlu olduğunu, dava dışı H.Y.'nin müsabaka bittikten sonra oyun alanını terk etmeden kendisi ve yanındakiler kasksız olduğu esnada özenli ve tedbirli davranmayarak başvurucuyu yanlışlıkla yaraladığından %5 kusurlu olduğunu belirtmiştir.

10. Vakıf, karara karşı 18/5/2023 tarihinde istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 46. Hukuk Dairesinin 2023/1810 esas numarasına kaydolan dosya karar tarihi itibarıyla derdesttir.

II. DEĞERLENDİRME

11. Başvurucu; İdarenin gereken düzenlemeleri ve kontrolleri yapmaması nedeniyle hizmet kusuru olduğunu, İdarenin taraf olmadığı bir uyumsuzlığa ilişkin alınan bilirkişi raporunun Mahkemece hükme esas alındığını iddia etmiştir. Başvurucuya göre somut olayda incelenmesi gereken mesele, işletme sahiplerinin gerekli önlemleri alıp almadığı değil İdarenin yerine getirmekle yükümlü olduğu kamu hizmetini yürütüp yürütmediğidir. Buna göre başvuru; Mahkemece hukuk kurallarının hatalı yorumlandığını, davanın hatalı gerekçe ile reddedildiğini belirterek hakkaniyete uygun yargılanma hakkının ve gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına gönderilmiştir.

12. Başvurucunun şikâyetleri adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

13. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

14. Anayasa'nın 36. maddesinde düzenlenen adil yargılanma hakkı gerekçeli karar hakkı güvencesini de kapsamaktadır (daha geniş değerlendirme için bkz. *Abdullah Topçu* [1. B.], B. No: 2014/8868, 19/4/2017, § 75). Nitekim Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında “*Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır.*” denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir. Mahkemelerin anılan yükümlülüğü, yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı yanıt vermesi gerektiği şeklinde anlaşılamaz. Ancak mahkemeler, kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de (*Yasemin Ekşi* [1. B.], B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56) mahkemelerin davanın esas sorunlarını inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır. Bir kararda tam olarak hangi unsurların bulunması gerektiği davanın niteliğine ve şartlarına bağlıdır. Muhakeme sırasında açık ve somut bir biçimde öne sürülen iddia ve savunmaların davanın sonucuna etkili, başka bir deyişle davanın sonucunu değiştirebilecek nitelikte olması hâlinde davayla doğrudan ilgili olan bu hususlara mahkemelerce makul bir gerekçe ile yanıt verilmesi gerekir (*Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, § 35). Aksi bir tutumla mahkemenin davanın sonucuna etkili olduğunu kabul ettiği bir husus hakkında ilgili ve yeterli bir yanıt vermemesi veya yanıt vermeyi gerektiren usul veya esasa dair iddiaları cevapsız bırakması hak ihlaline neden olabilecektir (*Sencer Başat ve diğerleri*, § 39).

15. Öte yandan istinaf/temyiz merciinin yargılamayı yapan mahkemenin kararını uygun bulması hâlinde bunu ya aynı gerekçeyi kullanarak ya da bir atıfla kararına yansıtması yeterlidir. Burada önemli olan husus, istinaf/temyiz merciinin bir şekilde istinafta/temyizde dile getirilmiş ana unsurları incelediğini, mahkemenin kararını inceleyerek onadığını ya da bozduğunu göstermesidir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Yasemin Ekşi*, § 57). Ancak istinaf/temyiz incelemesi sırasında ayrı ve açık bir yanıt verilmesini gerektiren usul veya esasa dair iddiaların istinaf/temyiz mercilerince cevapsız bırakılması gerekçeli karar hakkının ihlaline neden olabilir (bazı değişikliklerle birlikte bkz. *Caner Kandırmaz* [2. B.], B. No: 2013/3672, 30/12/2014, § 31).

16. Başvurucu; paintball oynarken yaşadığı kaza sonucu bir gözünde kalıcı körlük oluştuğu, İdarenin kazanın meydana geldiği yerde gerekli denetlemeleri gerçekleştirmemesi

ve paintball sektöründe faaliyet gösterecek işyerlerine yönelik yasal düzenlemeleri yapmaması nedeniyle hizmetin kusurlu işletildiği iddiasıyla tazminat davası açmıştır. Söz konusu davada tartışılacak temel mesele, başvurunun maddi ve manevi zarara uğrayıp uğramadığı ve varsa zararının kusursuz veya kusur sorumluluğu uyarınca devlet tarafından karşılanmasının koşullarının oluşup oluşmadığıdır.

17. Mahkeme, başvurunun tazminat istemini kusur sorumluluğu ilkesi yönünden incelemiş ve sorumluluğun şartlarının oluşmadığına karar vermiştir. Mahkeme bu sonuca ulaşırken Tüketici Mahkemesinde yaptırılan bilirkişi raporunda zararın işletme sahiplerinin kusuru nedeniyle oluştuğuna işaret edildiğini, İdareye herhangi bir kusur atfedilmediğini ve dosya içeriğinden İdareye olayla ilgili olarak kusur atfedilmesini gerektirecek herhangi bir bilgi, belge veya delilin mevcut olmadığını belirterek gerekçesini oluşturmuştur.

18. Başvurucu; dava ve istinaf dilekçelerinde İdarenin hizmet kusuru nedeniyle sorumluluğunun tespiti için bu dosya kapsamında da oluşan zarar yönünden bilirkişi incelemesi yaptırılması gerektiğini, adli yargıda yaptırılan bilirkişi raporunun hükme dayanak yapılamayacağını özellikle vurgulamıştır. Mahkeme, yaptığı yargılamada bilirkişi incelemesi yapılmasını gerekli görmediği gibi Tüketici Mahkemesince düzenlenen bilirkişi raporunu hükme esas almıştır. Daire de ayrı bir gerekçe göstermeksizin istinaf talebini reddetmiştir.

19. Bu durumda uyuşmazlığın sonucuna etkili, ayrı ve açık yanıt verilmesini gerektiren bir hususa ilgili olarak yargı kararlarında ilgili ve yeterli bir gerekçe bulunmadığı, bu bağlamda başvurunun uyuşmazlığın sonucunu etkileyebilecek nitelikteki iddiasının ilk derece mahkemesince kararda tartışılmadığı ve bu hususa ilişkin gerekçe oluşturulmadığı görülmüştür.

20. Bu itibarla başvurunun uyuşmazlığın sonucuna etkili iddia ve itirazlarının ilgili ve yeterli gerekçe ile karşılanmadığı anlaşıldığından gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği sonucuna varılmıştır.

21. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

22. Başvurucu; ihlalin tespiti ve yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

23. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [1.B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

24. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın sonucuyla ilgili olarak bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyuşmazlığın sonuçlarından bağımsız olup davanın kabulüne, reddine ya da beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidirmek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere İstanbul 7. İdare Mahkemesine (E.2019/2061, K.2020/1485) GÖNDERİLMESİNE,

D. 487,60 TL harç ve 30.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 30.487,60 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

E. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 12/3/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.